

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАУЧНОТО ЖУРИ**

за провеждане на конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ към секция „Социални теории, стратегии и прогнози“ на ИИОЗ-БАН

СТАНОВИЩЕ

За научната продукция и преподавателската дейност на доц. дфн Богдана Тодорова, участник в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 2.3. „Философия“, обявен в Държавен вестник бр. 5/15.01.2019 г.

от проф. д-р Борис Филипов Манов
(ЮЗУ „Неофит Рилски“, катедра „Философски и политически науки“)

Становището е изготвено в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и съгласно Заповед на Директора на ИИОЗ-БАН № РД 09-231/25.03.2019 г.. Становището е възложено с решение на членовете на научното жури за провеждане на процедурата - Протокол №1/29.03.2019 г.

Декларирам, че не съм свързано лице по смисъла на § 1, т.5 от Допълнителните разпоредби на ЗРАСРБ с кандидата, участващ в конкурса за професор, както и че нямам частен интерес, който би могъл да влияе върху безпристрастното и обективно изпълнение на работата ми като член на журито по този конкурс.

I. Обща характеристика на трудовете на участника в конкурса.

Научните трудове, предложени от единствения кандидат доц. дфн Богдана Тодорова отразяват тематичното направление на конкурса: философия (философия на политиката, с профил изследване на съвременния политически ислям, фундаментализъм и тероризъм), поради което могат да бъдат приети за рецензиране. Трудовете са: 33 публикации, от които 4 монографии – 2 самостоятелни (едната на английски език, издадена в Румъния), 1 в съавторство и 1 колективна монография (на английски език) с посочване на авторството на съавторите. Другите публикации включват студии, статии и съставителство на сборници. Голяма част са издадени на английски език в авторитетни издателства, вкл. отразявани в международните бази данни с научна информация Web of Science и Scopus или са от участие в значими международни форуми.

Представените публикации не повтарят публикациите за придобиване на научната степен „доктор на науките“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“ и отговорят на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“.

II. Кратки биографични данни и научно развитие на кандидата.

Кандидатката завършва висше образование по философия в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1994 г. След това има специализации в Иран и в Словения. Професионалната ѝ кариера е свързана с Института по философия, по късно ИИОЗ на

БАН. През 2003 г. става главен асистент, през 2010 г. – доцент, от 2002 г. е „доктор“, а от 2015 г. – „доктор на науките“.

Реализацията на доц. дфн Богдана Тодорова, въпреки многообразието си е фокусирана главно в проблематиката на философията на политиката и в частност – на политическия ислям. Паралелно с непосредствените си задължения като изследовател тя осъществява активна преподавателска дейност в ЦО на докторанти на БАН и в университети в страната и участва в национални и международни проекти.

Доцент Тодорова осъществява успешна административно-управленска дейност. Била е Зав. секция „Антропология и изследвания на религията“, понастоящем е Зав. секция „Социални теории, стратегии и прогнози“ и Ръководител на НИГ „Религия и сигурност“ към ИИОЗ на БАН. Кандидатката взема активно участие в разнообразни научно-организационни, експертни и хуманитарни дейности, членува в редколегии на научни списания и в неправителствени организации. Ръководител е на трима докторанти и магистранти в страната и чужбина.

III. Основни моменти в научните трудове на кандидата.

Публикациите, предложени от кандидатката са по проблематика, която напълно отговаря на изискванията на конкурса. В основната част от тях се разглеждат теми и проблеми от философията и историята на политическия ислям. На такава проблематика са и монографиите, като концентриран израз търсенията на доц. дфн Б. Тодорова намират в последната от тях – „Обективизирането на исляма“.

Научните изследвания на кандидатката се характеризират с „обединяването“ на теоретичния подход (изучаване на изворова и аналитична литература, много често непознати или слабо познати в България) с осъществяване емпирични изследвания, включително „на терен“ (Източните Родопи, Румъния, Турция) и осъществяване на биографични интервюта с лидери на мюсюлмански общности, които стават „емпирична база“ за теоретични обобщения.

Основните научни и научно-приложни постижения, които според мен, без да се подценяват други, включително посочени и в самооценката на авторката, имат особена значимост, както в теоретичен, така и в конкретно-исторически план, могат да се сведат до следните по-важни резултати:

а/ от философска гледна точка е анализиран започналият процес на „обективизиране на исляма“, който е представен като дистанцираност от класическата традиция и промяна на отношението към религиозния авторитет. В този план със своята иновативност се отличава интерпретацията на ислямския политически активизъм, осъществена през призмата на конструкцията „нов Близък изток“. Обосновава се тезата за ключовото за исляма шиитско-сунитското противопоставяне, като то се разглежда чрез две нови стратегии – на „червения ислям (конструирането на нова сунитска идентичност) и на „черния ислям“ (конструиране на нова салафитска идентичност). Теоретична теза, която кандидатката формулира, обосновава и развива в поредица свои публикации и участия в научни форуми и изследователски проекти, и която намира цялостно представяне във вече посочената монография „Обективизирането на исляма“.

б/ осъществено е авторско преосмисляне на редица базисни политико-философски идеи през призмата на тяхното интерпретиране от гл.т. на ислямската идеология и практика – за модусите на съвместимост или несъвместимост между демокрацията и исляма, за факторите за ислямския политически активизъм и др.. Особено ценно е формулирането на тезата за съществуването на концепция за нов „социален договор“ във философските и политически възгледи на айятолах Хомейни, която е представена като алтернатива на идеите на Хобс, Русо и Кант. Основанията за това доц. Тодорова намира в религиозно-философската теория за Божието единство (таухид) и системата за управление – „Веляят е факих“, които са довели и до съществени сериозни трансформации в иранските държава и общество („The concept of “unity” in the Philosophical Thoughts of Imam Khomeini“).

в/ третият важен момент е свързан с изработването на оригинален онтологико-епистемологичен модел, анализиращ пресечните точки на сблъсък на исляма със Запада. На негова основа се разкриват механизмите и степента на реализация на съвременните реформаторски тенденции в исляма, които намират отражение в българската духовно-религиозна действителност. Постигнатият резултат от Б. Тодорова в този план е задълбочаване на познанието за исляма и мюсюлманите – на тяхната история в Европа и България („Ислямският фактор в България и Европа. Тенденции и предизвикателства“).

г/ в тази връзка като следващ същностен аспект в научно-изследователската работа на кандидатката, проявяващ се в представените публикации, може да се определи тяхната актуалност и свързаност с реално протичащи процеси в България и на Балканите. Доцент Тодорова е от малкото, които изследват от философска гледна точка моделът на съжителство между християни и мюсюлмани (сунити и алевити) на територията на Източните Родопи, като за първи път прилага метода Oral History. През призмата на философския подход е анализирана и „неосманската“ стратегия на Турция, по отношение на малцинствата, споделящи обща културна и историческа идентичност в пределите на бившата Османска империя („Българският етнически модел-мит или реалност“, „Иджтихад срещу джихад. Рискове за България от радикален ислям,“ и др..).

д/ относително самостоятелно направление в рецензираните работи е реализирания в тях задълбочен теоретичен анализ, предлагащ нови теоретични модели, политики и подходи за превенция от радикален ислям. Значим успех тук е изследването на въпросите за ранното идентифициране на заплахите и опасностите, във връзка с формиране на верски фундаментализъм, религиозен фанатизъм и тероризъм, за локалните центрове на тероризъм на територията на Европа и в България, за традиционните представи за “зони на несигурност” и експанзията на исляма в европейските политически елити. Кандидатката разкрива спецификата и функционалността на умишлено прикритите зло/употреби на диалектиката между интеграция и идентичност, интеграция и акултурация или асимилация, идентичностна автентичност и автономност. Специален интерес предизвиква прогностичния анализ за състоянието и тенденциите на Исляма, с оглед демографските прогнози до 2050 и нарастващата му радикализация („Иджтихад срещу джихад. Рискове за България от радикален ислям,“ „Бъдещето на религията. Глобалното християнство и ислям“ и др..).

В тази връзка имам въпрос към доцент Тодорова, а именно: Каква е нейната позиция относно взимашите все по-ясни очертания ксенофобски и открито ислямофобски настроения и действия, включително на политически партии и правителства в Европейския съюз? „Самозаплаха“ ли са те за държавите и Съюза като цяло или са път за отстояване и запазване на колективната идентичност на „християнска“ Европа?

IV. Заключение.

Очертаните макар и в най-общ план резултати в предложените от кандидатката научни трудове са показател за сериозен изследователски подход, който съчетан със стремежа за „собствен поглед“, представят доц. Тодорова като самостоятелно мислещ учен, предлагащ теоретични решения, имащи и „практически проекции“, послужили пред Европейската комисия по правата на човека, Natolin Centre, Robert Shuman Centre и CIPR. Тези резултати ми дават категоричното основание да предложа на уважаемото научно жури да гласува единодушно **ЗА присъждането на академичната длъжност „Професор“** в професионално направление 2.3. Философия на доцент д-р Богдана Тодорова.

V. Декларация. Долуподписаният проф. д-р Борис Манов декларирам, че изпълнявам минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“.

25.04.2019 г.
Гр. София

Подпис:
Проф. д-р Борис Манов